

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

*De pecc. dist. 2.
ad finem.*

Genes. 4. f

*Ivan. Chryf.
hom 3. ad il-
lud Matth.
3. & bap-
tizabantur.*

ex fonte superbiæ nascitur. Species n. superbiæ est se velle iustum videri, qui peccator est: atq; hypocrita conuincitur, qui instar primorum parentum vel tergiuersatione verborum peccata sua leuigare contedit, vel sicut Cain peccata sua reticendo superprimere querit. Vbi ergo superbia regnat & hypocrisis, humilitas locum non habet. Sine humilitate vero alicui veniam sperare non licet. Vbi est ergo taciturnitas confessionis, non est speranda venia criminis. Iam certissime liquet, quam sit detestabile peccati silentium, & è conuerso quam sit necessaria confessio. Est n. confessio testimoniū conscientie Deū timentis. Qui n. timet iudicium Dei, peccatum non erubescit confiteri. Perfectus timor soluit omnem pudorem: confessio peccati pudorem habet, & ipsa erubescencia est grauis pœna. Ideoq; iubemur confiteri peccata, vt erubescencia patiamur pro pœna, nam hoc ipsum pars est diuini iudicii. Si ergo queritur, An confessio sit necessaria, cum in cōtritione iam deletum sit peccatū? Dicimus, quia quædā punitio peccati est, sicut satisfactio operis. Per confessionem etiam intelligit sacerdos, qualiter debeat iudicare de crimine. Per eam quoque peccator fit humilior & cautior.

DE REMISSIONE SACERDOTIS.

DISTINCT. XVIII.

Hic queri solet. Si peccatum omnino dimissum est à Deo per cordis contritionem, ex quo pœnitens votum habuit confitendi, quid postea dimittatur ei à sacerdote? Video enim, quo vinculo eum ligat, scil. temporalis pœnæ, sed non à quo eum absoluat & ideo quæro. Ante pœnitentiam quippe cordis, anima rei maculam habet & fetorem peccati, atq; æternæ ultionis vinculo ligata existit. Si vero ante confessionem per cordis contritionem Deus per seipsum sine mysterio sacerdotis & debitum omnino relaxat, & animam in-

terius

terius purgat à cōtagione & fœtore peccati: quid ergo mundat? quid dimittit sacerdos? vbi sunt clauis illæ, quas Dominus tradidit Petro & successoribus eius, dicens, Tibi dabo clauis regni cœlorum? & Quæcunq; ligaueris super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæcunq; solueris super terram, erunt soluta, &c. Vt autem præmissa quæstio plenius explicari valeat, quasi altius ducto reti, de his clauibus, & vsu earum differamus.

De clauibus.

B

Clauis istæ non sunt corporales, sed spirituales, scilicet discernendi scientia, & potentia iudicandi, id est, ligandi & soluendi: qua dignos recipere, & indignos debet excludere à regno ecclesiasticus iudex: qui sicut habet ius ligandi, ita soluendi. Vnde Ambr. Dominus parius soluendi esse voluit, & ligandi, qui vtrumque pari conditione permisit. Ergo qui soluendi ius non habet, nec ligandi habet. Et infra, Cerrum est, quod ecclesiæ vtrumque licet, hæresis vtrumque non habet. Ius enim hoc solis permixtum est sacerdotibus. Rectè ergo ecclesia hoc sibi vendicat, quæ veros sacerdotes habet: hæresis vendicare non potest, quæ veros sacerdotes non habet.

Ambr. ca. 2.
lib. 1. de pœnitent. to. 1.

Ibid. paulo inferius.

De vsu clauium.

C

Vsus vero harum clauium multiplex est: discernere, scilicet ligandos & soluendos: ac deinde ligare vel soluere. Qui enim vt ait Greg. indignos ligat vel soluit, propria potestate se priuauit, id est, dignum priuatione se facit.

Si sacerdos potest dimittere vel retinere peccata. D

Sed queritur, Vtrum à peccato soluere valeat sacerdos, i. à culpa: vt culpæ maculam abstergat, vel debitum æternæ mortis soluere valeat? Quidam arbitrati sunt, cū peccator dupliciter ligatur reueatur, vt prædictum est, scilicet mentis contagione ac cæcitate, & debito futuræ pœnæ: alterum curari per Deum,

Opinio quorundam.

Matth. 22. b alterum solui per sacerdotē. Patitur n. per peccatum quasdam tenebras interiores & maculas: à quibus nisi liberetur, p̄icietur in tenebras exteriores. Cum a. liberatur ab his, suscitatur à morte peccati. Vnde Apost. Surge qui dormis, & illuminabit te Christus. Solus n. Christus, non sacerdos, animam resuscitat, ac pulsas tenebris interiorib. & maculis eam illuminat & mundat, qui animæ faciē lauat: debitum verò æternæ pœnæ soluere concessit sacerdotib. Quod in resurrectione Lazari signatum asserunt: quē Christus prius per se interius viuificauit, deinde foras exire iussit, eumq; adhuc ligatū soluere Apost. præcepit: quia vt aiunt, ipse interius animā à caligine maculæq; peccati emundat, sacerdotib. vero dedit vinculū æternæ mortis soluere. Alii vero dicunt, solum Deū, non sacerdotē, debitū æternæ mortis dimittere, sicut & animam interi⁹ per se viuificat: nec tamen diffidēt sacerdotib⁹ traditam potestatem peccata dimittendi & retinendi, quib. dictum est. Quorū remiseritis peccata, &c. Sicut n. Christus retinuit sibi potestatem baptismi, ita & pœnitentiæ. Et ideo sicut interius gratia sua animā illuminat, ita & simul debitum æternæ mortis relaxat. Ipse n. per seipsum peccata pœnitentiū tegit: & tunc tegit, quando ad pœnam non reseruat. Tunc ergo tegit, quando debitū pœnæ soluit. Quod a. ipse tegat, apertè dicit Aug. exponens illum locū Psal. Quorum testata sunt peccata, i. cooperta & abolita. Si n. texit Deus peccata, noluit aduertere: si noluit aduertere, noluit animam aduertere, i. punire, sed ignoscere. Ita ergo dicit à Deo testata, vt De⁹ non videat, i. eternaliter puniat. Videre n. Dei peccata, est ad pœnam imputare. Aduertere autem faciē à peccatis, hoc est, ea ad pœnam non reseruare. Item Hiero. Quibus Deus dimittit peccata, tegit, ne in iudicio reuelētur. Item Cassiodor. Qui grauius habent peccata, aliis Deus im-

Ephes. 5. e

Ioan. 11. f

Ioan. 20. f

*August. ad
vers. 1. Psal.
31. in enar-
ratione se-
cunda.*

*Ibid. paulo
inferius.*

*Hieron. ad
eund. vers.
prim. Psal.
31. Cassiod.*

*ad secundū
vers. in to. 8.*

impu
his ap
soluit
illum
Cui te
testar
haber
ritate
terna
est erg
n. iræ
Extur
per ill
qui no
doter
qua ia
Confir
munc
næ sol
ini qu
Dei d
quid
iura
solus
Nem
tolle
quæ
do ad
lijq;
lum
busd
Q
N
pote
veri
ait, I
im-

imputat, alijs per misericordiam non imputat. Ex his aperte ostenditur, quod Deus ipse pœnitentē soluit à debito pœnæ: & tunc soluit, quando intus illuminat, inspirando veram cordis contritionē. Cui sententiæ ratio suffragatur, & auctoritates attestantur. Nemo n. vere compungitur de peccato, habens cor contritum & humiliatum, nisi in charitate. Qui a. charitatem habet, dignus est vita æterna. Nemo a. simul vita & morte dignus est. Nō est ergo tunc ligatus debito æternæ mortis. Filius n. iræ esse desijt, ex quo diligere & pœnitere cœpit. Extunc ergo solutus est ab ira: quæ non manet super illum, qui credit in Christum, sed super illum qui non credit. Non ergo postmodum per sacerdotem, cui confitentur, ab ira æterna liberatur: à qua iam liberatus est per Dominum, ex quo dixit Confitebor. Solus ergo Deus hominem interius mundat à peccati macula, & à debito æternæ pœnæ soluit: qui per Prophetam ait. Ego solus deleo iniquitates & peccata populi. Item Amb. Verbum Dei dimittit peccata, sacerdos est index. Sacerdos quidem officium suum exhibet, nullius potestatis iura exercet. Idem, Ille solus peccata dimittit, qui solus pro peccatis nostris mortuus est. Idem Aug. Nemo tollit peccata, nisi solus Deus, qui est agnus tollens peccata mundi. Tollit autē & dimittendo, quæ facta sunt, & adiuuando ne fiant, & perducendo ad vitam, vbi omnino fieri non possunt. His alijsq; pluribus testimonijs docetur, Dominum solum per se peccata dimittere: & sicut dimittit quibusdam, ita & aliorum quorundā peccata retinet.

Quod Sacerdotes etiam dimittunt peccata, & tenent peccata, suo modo.

Nec ideo tamē negamus sacerdotib. concessam potestatem dimittendi, & retinēdi peccata, cum hoc veritas in Euangelio aperte doceat. Hinc August. ait, Ecclesiæ charitas, quæ per Spiritum S. diffun-

Ddd 5 ditur

*Ephes. 2. a.
Ioan. 3. b.*

*Amb. cap. 4.
lib. 2. de Ca.
in S. Abel.
rom. 4.
Esa. 43. d.
Aug. ad fin.
hom. 23. lib.
homiliarum.
50. rom. 10.
Ioan. 1. d.*

*Matth. 16. e.
Ioan. 10. f.
Tract. 12. r. 9.
lib. de pœn.
cap. 16. To. 4.*

ditur in cordib. eorū, qui participes sui sunt, peccata dimittit: eorum qui non sunt, tenet. Item, sacerdotes possunt confitentibus parcere, quibus n.

*Aug. in lib.
de poen. vera
& falsa. cap.
10. Ioan. 2. f
Matth. 16. c*

remittunt, remittit Deus. Lazarū n. de monumēto suscitatum obtulit discipulis soluendū: per hoc ostendens, potestatem soluendi concessam sacerdotib. Dixit n. Quodcumq; solue. super ter. erit sol.

*Aug. cap. 4.
lib. 6. contra
Donat. 20. 3.
de baptismo.*

& in cælo, & c. hoc est, Ego Deus, & omnes cœlestis curiæ ordines, & oēs sancti in gloria mea laudant vobiscum, & confirmat, quos ligatis & soluitis: Non dixit, quos putatis ligare & soluere: sed, in quos exercetis opus iustitiæ vel misericordiæ. Aliter a. vel alia opera vestra in peccatores nō cognosco. Idem, Cum veraciter ad Deum conuerso peccata dimittuntur, ab eis dimittuntur, quibus ipse

*Cap. 5. con-
tinuo.*

*Idem Aug.
cap. 21. lib. 5.
de baptis.
contra Do-
nat.*

veraci conuersione coniungitur, Spiritus S. ea dimittit: qui datus est omnibus sanctis sibi charitate coherentibus, siue se nouerint corporaliter, siue non. Similiter cum alicuius tenentur peccata, ab eis tenentur, à quib. ille cordis prauitate disingitur, siue notis corporaliter siue ignotis. Omnes n. mali, spiritualiter à bonis seiuncti sunt. Ecce, hic dicit peccata dimitti, vel teneri à sanctis viris: & tamen Spiritum S. ea dimittere dicit. Et quod maiori consideratione dignum est, idem etiam dicit, quod Deus per se, vel per sanctos tantum dimittit peccata. Ait n. sic, Sacramentum gratiæ dat Deus etiam per malos: ipsam vero gratiam, non nisi per seipsum, vel per sanctos suos. Et ideo remissionē peccatorū vel per seipsum facit, vel per ipsius columbæ membra: quibus ait. Si cui dimiseritis, dimittetur. Ecce quam varia à doctōribus traduntur super his, & in hac tanta varietate quid tenendū? Hoc sane dicere ac sentire possumus, quod solus Deus dimittit peccata & retinet: & tamē ecclesiæ cōtulit potestatem ligandi & soluendi, sed aliter ipse soluit vel ligat, aliter ecclesia. Ipse enim per se tantum

tantū dimittit peccatū: qui & animam mundat ab
interiori macula, & à debito eterne mortis soluit.

Quomodo sacerdotes ligant, vel soluunt à peccatis. F

Non à hoc sacerdotib. concessit, quibus tamen
tribuit potestatem soluendi & ligandi, i. ostendendi
homines ligatos vel solutos. Vnde Dñs leprosum
sanitati prius per se restituit, deinde ad sacerdotes
misit, quorum iudicio ostēderetur mundatus. Ita
etiam Lazarum iam viuificatum obtulit discipu-
lis soluendum. Quia etsi aliquis apud Deum sit so-
lutus, nō tamen in facie ecclesiæ solutus habetur,
nisi per iudiciū sacerdotis. In soluēdis ergo culpis
vel retinendis, ita operatur sacerdos euangelicus
& iudicat, sicut olim legalis in illis, qui contami-
nati erant lepra, quæ peccatum signat. Vnde Hie-
ron. super Matth. vbi Dominus ait Petro. Tibi da-
bo claves regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris
super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcun-
que solueris super terram, erit solutum & in cœlis.
Hunc, inquit, locum quidam nō intelligentes, ali-
quid sumunt de supercilio Pharisæorū: vt damna-
re innoxios, vel soluere se putēt noxios, cum apud
Deum non sententia sacerdotum, sed reorum vi-
ta quærat. In Leuitico se ostendere sacerdotibus
iubentur leprosi: quos illi nō faciunt leprosos vel
mundos, sed discernunt, qui mundi vel immundi
sunt. Ita & hic aperte ostenditur, quod non sem-
per sequitur Deus ecclesiæ iudicium: quæ per sur-
reptionem & ignorantiam interdū iudicat, Deus
a. semper iudicat secundum veritatē. Et in remit-
tendis vel in retinēdis culpis id iuris, & officij ha-
bent euangelici sacerdotes, quod olim habebant
sub lege legales, in curādis leprosis. Hi ergo pecca-
ta dimittunt vel retinent, dum dimissa à Deo vel
retenta indicant, & ostendunt. Ponunt n. sacerdo-
tes nomē Domini super filios Israel, sed ipse bene-
dicit, vt legitur in Numeris. Hunc modum ligandi,
& soluendi Hieron. supra notauit.

Matth. 8. &

Luc. 5. c

Ioan. 11. f

Leuit. 13. a.

12. d

Hieron. ad

illud Matthæ

16. Dabo

tibi claves.

tom. 9.

Leuit. 14. b.

Num. 6. &

Alius

Alius modus ligandi & soluendi.

*De pœn.
dist. 17. lib.
de vera &
falsa pœn.
c. 10. tit. 4.*

*Hom. 40.
20. 10. lib. de
pœnitent.*

1. Cor. 5. b.

Ligant quoq; sacerdotes, dum satisfactionē pœnitentiæ confitentib. imponunt: Soluunt, cum de ea aliquid dimittunt, vel per eam purgatos ad sacramentorum cōmunionem admittunt, quemadmodum supius Leo Papa notauit. Secūdum hunc modum dicūtur etiā sacerdotes dimittere peccata vel retinere. Vnde superi⁹ Aug. dixit. Quibus remittunt, & remittit Deus, &c. Opus n. iustitiæ exercēt in peccatores, cum eos iusta pœna ligāt: opus misericordiæ, dum de ea aliquid relaxāt, vel sacramentorum cōmunioni cōciliant, alia opera in peccatores exercere nequeunt. Et notādum est, quia quos satisfactione pœnitentiæ ligant, eo ipso à peccatis solutos ostēdunt: q̄a nō imponitur alicui satisfactione pœnitentiā, nisi quē sacerdos vere pœnitentē arbitratur. Alij vero non imponunt: & eo ipso peccatum retineri à Deo iudicāt. Quod a hoc ad clauēs ptineat, Aug. ostēdit dicens Frustrat clauēs ecclesiæ, q̄ sine arbitrio sacerdotis pœnitentiā agit, si sine oris cōfessione criminis indulgentiam imprecatur. Est & alius modus ligandi & soluendi, qui per excōmunicationē geritur: dum aliquis secundum canonicam disciplinā tertio vocatus ad emendationē manifesti delicti, & satisfacere vilipendens sentētia ecclesiæ à loco orationis, & sacramentorū cōmunionē, & fidelium cōsortio p̄scinditur: vt erubescat, & pudore sceleris conuersus pœniteat, vt sic spiritus eius saluus sit. Quod si pœnitentiā profitens respuerit, negat & cōmunioni admittitur, & ecclesiæ reconciliatur. Hæc est a ecclesiæ anathematizatio: hanc pœnam illis qui digne percelluntur, infligit: quia gratia Dei & protectio illis amplius subtrahitur, ac sibi ipsi relinquuntur, vt sit eis liberum ruere in interitū peccati, in quos etiā maior diabolo s̄uiedi datur potestas. Orationes quoq; ecclesiæ & benedictionū, ac

merito
Quon

Secu
verum
ram, e
ris sup
n. ofte
pud D
cation
indign
arcent
merit
sacerd
proba
cedit,
ergo se
nis rec
i. apuc
tia sic
go sec
& illi
tētia
Exije
castr
ut cō
si nō
dum
incus
sus Ap
liter f
ramē
tē dir
tū ac
Hi
tene

meri

meritorū suffragia, eis nequaquā suffragari putātur.

*Quomodo secundum hos modos intelligendum sit illud,
Quodcunque soluer. &c.* H

Secundum hos ligandi, & soluendi modos quō *Matth. 16. 6*
verum est, q̄ dicitur. Quodcunq; solueris sup ter-
ram, erit solutum & in cœlis: & quodcunq; ligaue-
ris super terrā, erit ligatū & in cœlis, &c. Aliquādo
n. ostendunt solutos vel ligatos, qui ita nō sunt a-
pud Deum: & pœna satisfactionis vel excōmuni-
cationis interdum indignos ligant vel soluunt, &
indignos sacramētis admittunt, & dignos amitti
arcent. Sed intelligendum est hoc in illis, quorum
merita solui vel ligari postulant. Tunc n. sententiā
sacerdotis iudicio Dei, & totius cœlestis curiæ ap-
probatur & cōfirmatur, cum ita ex discretione p-
cedit, vt eorū merita nō contradicant. Quoscunq;
ergo soluunt vel ligāt, adhibentes clauē discretio-
nis eorū meritis, soluuntur vel ligantur in cœlis,
i. apud Deum. q̄a diuino iudicio sacerdotis senten-
tiā sic p̄gressa approbatur & cōfirmatur. Quos er-
go secundum merita sentētia eeclesię p̄cellit, lēdit:
& illi foris sunt apud Deum. Qui a. nō meruit sen- *Hom. 14. ad*
tētia eeclesię, nō lēditur, nisi contēnar. Vnde Orig. *cap. 24. Le-*
Exijt q̄s a veritate, a fide, a charitate? p̄ hoc exit de *artic.*
castris eeclesię, etiā si episc. voce nō abijciatur: sic-
ut cōtra aliq̄s nō recto iudicio foras mittitur: sed
si nō egit, vt mēreretur exire, nihil lēditur. Inter-
dum n. qui foras mittitur, int^o est, & qui foras est,
intus videtur retineri. Ecce qualis & quātus est v-
sus Apostol. clauium. Iā ostensum est ex parte, qua-
liter sacerdotes dimittunt peccata vel teneant: &
tamē retinuit sibi Deus quandā singularē potestā
tē dimittēdi vel retinēdi: q̄a ipse sol^o per se debi-
tū aeternæ mortis soluit, & animā interius purgat.

Quæ interiores tenebræ & interior macula. I

Hic q̄ritur. Quæ sit illa macula, & quæ sint illæ
tenebræ interiores, a quib. Deus interius animam
pur-

purgat, cum verā pœnitentiā immittit? De tēnēbris & interiori caligine satis facile est & intelligere, & respōdere. Cum n. quis mortaliter delinquit, & gratia virtutis priuatur, si qua præcisit, & naturalium bonorum elisionē patitur. Vnde & intellectus obtunditur, & totus homo interior obtenebratur: & ita quasi caligine quadam mens obuoluitur, q̄ caligo peccati pœna est. Hanc vero Deus pellit, cum pœnitentiā immittit, per quam perditā bonā restituit, & vitiata reparat. Vnde Propheta. Nebulam sicut cinerem spargit. Sed quæ est macula peccati, à qua animam lauat: Ecce n. quis voluit facere homicidium, & patrauit, quo patrato delinuit tam velle, quam facere: nondum tamen vere & humiliter pœnitet, nec confiteri proponit.

Psal. 147.

*Leuit. 11. f.
Num. 19. d.*

Quæ ergo remansit in anima illius macula? Mala voluntas quidē fuit macula illius animæ: sed illa transijt. Macula etiam est, si pœnitere contēmit: sed hoc est peccatum aliud à præcedenti. Quæ ergo macula remansit, à qua ipse in pœnitentiā purgatur? Polluta quæ est anima, quousq; pœnitēat, sicut erat, dum in ea praua erat voluntas. Sicut n. qui t̄agit morticinium vel aliud immundum, ita pollutus est post tactū quousq; lauat, sicut fuit dum tangeret: ita post actū peccati ita polluta remanet anima, sicut fuit in ipso actū peccati: quia ita est lōge à Deo per dissimilitudinē, qui est vita & munditia mētis, sicut fuit dum peccatū ageret. Ipsa ergo dissimilitudo, q̄ inest animæ ex peccato, & est à Deo elōgatio: animæ macula intelligitur, à qua purgatur in pœnitentiā. Hoc a. solus Deus facit, qui solus suscitatur animam & illuminat: quod sacerdotes

*Psal. 87. non
longe à fine
enarrationis
ad illum.*

Psal. in to. 8.

nequeunt, qui tamen medici sunt animarum. Vnde Propheta. Nunquid medici suscitabunt, & confitebuntur tibi? quod exponens Aug ait. Boni doctores recte medici dicuntur: qui viuentes curare ministerio possunt, sed non mortuos suscitare. Solā enim Dei gratiā reuiuiscunt.

QVAN;